

šenim bi se pa v nedeljo tako podučenje dajati moglo; — kar se reje in cepljenja tiče, bi se na vertu ob primernih časih kazalo in djansko učilo. — Ali bi ne bilo prav, ako bi deželni zbor primerno postavo izdelal o tej zadevi, kadar bo sopet se snidel? Če se otroci po kmetih nemški jezik učiti morajo, ki se ga nič ne naučijo, zakaj ne bi se učili tega, kar bi se naučili lahko in bi gotovo v prid bilo kmetijstvu in deželi? V Postojni pa bi se posebno lahko drevna šola deržala, če bi se soseskinemu borštarnju, kteremu je plača 300 gold. in 10 sežnjev derv na leto odločenih, tudi oskerbništvo takega šolskega verta naložilo.

Iz Ljubljane 30. julija. Zaperle so se šole krog in krog, in mnogi letopisi nam bojo povedali, kako je bilo tu pa tam; najočitniše priče nam pa tudi bojo, da je mnogo prenarodb potreba, da bodo šole praktičnim potrebam sedanjega časa primerne. To čuti vsak, kdor se ni s pametjo skregal, kdor ni domovine zatajil in komur je cesarjeva beseda „ravnopravnost“ kaj več kot le prazen glas. — Naj pri tej priliki dostavimo par kitic iz vesele pesmice, ki nam jo je Nožarjev poslal:

Na šolske praznike!

Napočil je dan, lej! ura odbila
Poslednja učenju visocih je véd;
Dežela slovenska, lepota in mila
V naročje prijazno nas vabi že spet,
V doline zelene, na hladne višave
Po cestah zavutih, po stranskih stezah,
Škoz senčnate loge, čez mične planjave,
Čez homce, bregove ob berzih vodah.

Versté govorice, ubrani glasovi
Premilega petja se glasno okrog;
Vesolja, mirú prisijali so dnevi, —
Odmevajo griči, planjave in log;
Hladili si bodemo vroče glavice
O dôbi presladki oddiha domá,
Ozračje prečisto, gorá studenčnice
Bistrile, žlahnile nam bojo duhá!

Iz Ljubljane. * Gosp. notár dr. Orel nam je te dni veselega serca povedal, da ravnopravnost našega domačega jezika v cesarskih kancelijah vendar ni več prazen glas, ampak da ima veljavo postavno. Neki posestnik v Ljubljani je pri sl. c. kr. deželni sodnii krajnski zoper nekega svojega dolžnika vložil prošnjo za vpis dolžnega pisma v magistratne gruntne bukve; prošnja z dolžnim pismom vred je bila po dr. Orlu v slovenskem jeziku spisana. Slavna c. k. sodnija je vlogo, pridjavši tudi nemški odlok, rešila v slovenskem jeziku. Čeravno ne vemo, zakaj je dodala tudi nemški odlok, ki ga prositelj ne razume, je slavna deželna sodnija vendar pokazala, da je pravična tudi ravnopravnosti, in s tem dala drugim nižjim sodnijam lep izgled. Hvala tedaj komur hvala gré! Mi pa zapišemo odlok sl. sodnije od 16. malega serpana zlasti zato v „Novice“, ker je menda njeni prvi v domačem jeziku, in ako se radujemo nad tem, kažemo s tem upanje, da bo pravična reč v kratkem vendar le obveljala; saj je to tako lahko, ako so le pravi možje na pravem mestu.

Iz Ljubljane. Z veseljem vidimo, da se pod županom gospod Ambrozem mnogotere naprave delajo mestu v prid. Tako smo zapazili, da se na Št. Jakobškem tergu koplje nov vodnjak (štirna); zato pa oberujemo pozornost gospoda župana na spodnje Poljane, ktere nimajo nobenega vodnjaka razun tistega, ki ga ima kmetijska družba na svojem vertu, za ktere pa, kar je bolje oskerbovan, sama veliko vode za prilivanje itd. potrebuje. Častiti gosp. župan! žejne napajati je dobro delo, kakor iz sv. pisma veste; dajte, da se vodnjak napravi tudi na spodnjih Poljanah na pripravnem mestu. Vemo, da se Poljanci ne bojo obotavljali pripomoči k taki potrebnii napravi.

Iz Ljubljane. ** (*Saturnus redivivus*). Znano je od ajdovskega rimljanskega božanstva Saturna, da je svoje lastne otroke žerl. Mislili smo, da od tega malika ni več

duha ne sluha na svetu; al povemo vam, da kakor je undan po Idrii in Teržiču hodil tak duh, tava sedaj nekako skrivé tudi po Kamniku in Novem mestu, kamor so ga iz Ljubljane poslali, da bi slovenskemu narodu „ravnopravnost“ pogoltnil. Vendar se nadjamo, da bode Sitivrat le malo kolín našel na naši zemlji.

Iz Ljubljane. „Novice“ so lepo prošene sledeče verstice vverstiti prihodnjemu listu: „V „Laibacher Plaudereien“ je bilo v saboto naznanjeno, da je tukajšni zbor pevcov zboru nemških pevcov, ki je v Norimberku veliki pevski praznik obhajal, poslal pozdravilno pismo. V imenu slovenskih pevcov, ki nas je čez polovico pri ljublj. pevskem zboru, očitno povemo, da mi od tega celó nič ne vemo, in čeravno si nikakor nočemo prilastovati pravice, da bi nemški pevci po naše godli, pa tudi ne moremo dovoliti, da bi mi plesali kakor bi nam oni godli. Mi smo prijazno podali roké nemškim pevcom in ž njimi vred zapojemo tudi kakošno nemško pesm, — al za tisto demonstracijo „Sängerbundu“ nam ni mar.“ A. V.

V Ljubljani 29. julija, popoldne ob 5. uri. — Ravno nam je po gosp. Fr. Cegnarju iz Tersta telegrafično došla prežalostna novica, da je naš slavni rodoljub in izverstni pisatelj slovenski, prečastiti gospod *Mihael Verne*, stolni prošt teržaški, danes umerl. — Žalostna nam Slovenija!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (*Iz državne zbornice*). V doljni zbornici so se pretekli teden godile neznano čudne reči, ki se morejo pripetiti le pod takim predsednikom, kakor je dr. Hein, ktere ga bravci „Novic“ poznajo iz Zarnikove fotografije državnih poslancov. Bilo je 26. dan t. m. in začeli so se posebni pomenki o fevdni postavi. §. 1 večininega predloga je celó splošnega zapopadka; gosp. dr. Brauner (poslanec česki) je začel govoriti zoper ta paragraf in sicer tako splošno (v obče) kakor je osnevan omenjeni paragraf; pretresal je nespodobno govorico Giskravo o koroni česki itd. Predsednik dr. Hein mu ustavi govor. Dr. Brauner govori dalje, predsednik ga spet ustavi; ko začne dalje govoriti, kriči predsednik, naj tiho bodi in se vsede, in ropotá z zvoncom, da je groza. Na to se vzdigne dr. Rieger in zakliče: „V imenu narodov avstrijskih protestiram zoper tako tiranstvo!“ Na to predsednik še huje kriči in se dere nad Braunerjem in Riegerjem in vsemi, ki so ž njima ostali: „tiho bodite, vsedite se!“ Takega nespodobnega početja Čehi in Poljaki niso mogli dalje sterpeti; vzdignili so se in zapustili so večidel zbornico. Drugi dan so spet prišli v zbor in dr. Smolka in dr. Klaudi sta javno protestirala zoper včerajšno obnašanje predsednikovo, ktero vsi časniki grajajo bolj ali manj po svojem „Standpunktu“; mnogi časniki pa vprašujejo, kako dolgo bo na stolu predsednikovem še sedel dr. Hein, ki s poslanci, ki so jih dežele kot svoje namestnike poslale v zbor, ravná kakor s hlapci? V sledečih sejah se je pretresala fevdna postava na dalje; Poljaki in Čehi pa ne glasujejo o nji. — Omeniti imamo še, da gosp. minister pravosodja je obljubil, da postava za tisk pride kmali zboru v posvêt; gosp. državni minister pa je odgovoril na interpelacijo, da teržaška gimnazija bode ostala tudi vprihodnje nemška, da se bo pa skusilo, za doljno gimnazijo napraviti 4 vstrične razrede z laškim učnim jezikom.

— Razglas cesarski od 22. julija ukazuje, da deželni zbor isterski je razpušen, ker ni hotel voliti poslancov v državni zbor dunajski; nove volitve so razpisane.

Česko. Iz Prage. Vsi narodni naši časniki tožijo, da predsednik državnega zbora dr. Hein tako gerdo ravná z našimi slovanskimi poslanci, in zahtevajo, naj bi tak mož

stopil s svojega stola, ki ni v stanu spodobno se obnašati na takem važnem mestu. — Palacki, Rieger, Brauner, Pštros, Purkyne, Belsky in Podlipski v „Nar. Listu“ in „Času“ razglašajo s serčnimi besedami do vseh českih domoljubov povabilo za darove, po katerih bi se za gospodično Zdenko Havličkovo (hčer rajnkega Havlička, rodoljuba junaškega) nabrala dota, ali če bi se do 30. leta ne omožila, bi si ji ta kapital izročil v last; če bi pred 30. letom neomožena umerla, bi se nabrani dnar obrnil za zavod ubozih českih pisateljev.

— Dr. Rieger in Palacki se v javnem pismu zahvaljujeta občinam (soseskam), ki so jima podelile pravice častnih sosesčanov, ter pravita, da ne iščeta časti za to, kar delata v službi domovine, vendar so jima te pisma vesele znamenja, da se narod zdramlja iz večletnega spanja in mu je mar za obveljavo samostojnosti deželne in narodnih pravic.

Horvaško. Iz Zagreba. 23. dan t. m. je deželni zbor sklenil razmero trojedine kraljevine do Ogerskega ter je izrekel, da vsled dogodb v letu 1848 je razderta vsakoršna zveza z Ogerskim, samo da pod ogersko krono hočejo ostati; v vzajemni prid so pripravljene v ožjo državnoopravno zvezo stopiti z Ogri, ako se jim postavno zagotovi samostojnost in cela zemlja dalmatinsko-horvaško-slavonska; v to zvezo pa nikakor ne spadajo politične, pravosodne, šolske in bogočastne zadeve; poslanci peštanskega in zagrebškega deželnega zbora bojo v kakem posebnem po dogovoru odločenem mestu osnovali pogodbo, ki se bo izročila obema zboroma v poterjenje. — V sledečih dveh zborih so bili določeni predlogi, ki jih bo zbor poslal Njih Veličanstvu; v teh predlogih prosi zbor, naj se trojedini kraljevini poverne cela nekdanja zemlja in nekdanja ustava; sedanji začasni dvorni kr. dikasterij naj se imenuje kralj. horv.-slav.-dalmatinska dvorna kancelija in dobi to oblast, kakor jo je imela ogerska dvorna kancelija pred 1848; dalje naj se dovoli deželno vladarstvo, ki bode deželnemu zboru odgovorno. Zastran poslancov v dunajski državni zbor dosihmal še ni nič sklenil.

— V deželnem zboru sklenjeni predlog, v katerem se Njih Veličanstvo prosi, naj graničare izpusti iz tolikoletne vojaške sužnosti in jim dodeli ustavno življenje kakor drugim narodom, je bil po „Mil. Zeit.“ od cesarja sprejet, deputaciji pa, ki je imela zatega voljo na Dunaj iti, je bilo rečeno, naj domá ostane.

— Po razglasu vradne „Agramerice“ je 3 notarjem, namreč gosp. Edv. Knezu v Zagrebu, gosp. dr. K. Endleru v Samoboru in gosp. J. Novotny-u vsled ces. kralj. ukaza od 24. marca t. l. služba vzeta, ker narodnega jezika ne znajo, kakor je treba. (Kako pa bo na Slovenskem z ravno takimi notarji?)

Ogersko. Iz Pešta. 22. t. m. je bil obema zbornicama oklican kraljev odgovor na adreso (pismo) deželnega zbora. Vse je resnobno poslušalo, ko je tajnik bral cesarjevo pismo; tu in tam so se čuli tihi glasi nezadovoljnosti. Odgovor se ostro derži oktoberskega diploma in februarskega patenta; pragmatična sankcija je v njem izrečena za realno zvezo; le zakoni od leta 1848 proglašajo osebno zvezo; vendar teh Nj. Veličanstvo ni nikdar priznalo in jih nikdar ne bode; tedaj se morajo prenarediti po diplomu od 20. oktobra 1860 in 26. februarja 1861; — deželni zbor ogerski naj kmali pošlje svoje poslance v dunajski državni zbor, ki bo imel že mesca avgusta posvetovati se o važnih zadevah cele Avstrije; Hervati in Slavonci imajo svoje državo-pravno stanje proti Ogrom sami urediti; kar se tiče Serbov, se mora obzir vzeti na sklepe serbske narodne skupščine; zveza (unija) s Erdelijo, ker je napravljena bila zoper željo Saksoncov in Rumunov, je nepostavna; ogerski deželni zbor more le tadaj

celokupni biti, kadar bo postavo dodelal tako, da bojo zadovoljni vsi narodi, ki jih objema ogerska krona; dokler deželni zbor ne odgovori na vprašanje zastran poslancov na dunajski državni zbor, se cesar ne bo spustil v nikakoršno razpravo o kronanji sebe kot ogerskega kralja; kar se tiče tega, kar deželni zbor v svojem pismu očita o pomankljivosti cesarskih odpovednih pisem, zametuje kraljev odgovor popolnoma.

Ko je bilo cesarjevo pismo prebrano in je zbor sklenil, ga v natis dati, da potem še le se bo snidel zbor v posvet, kaj da bo odgovoril na kraljev odgovor, so zapustili poslanci in magnati zbornico. Brala se je vsem na obrazu osupnjenost velika. Časniki vsi terdijo, da Ogrom ni to pismo celó nič po volji, ker ne priznava njih starodavnih pravic deželnih. Dozdaj se zbor še ni snidel, Deak pa, ki je izdelal prvo adreso, je dobil nalogo, osnovati odgovor, ki bo potem prišel v deželnem zboru v pretres. Vsak resnični prijatelj Avstrije želi, naj bi se dalo vsakemu narodu, kar narodu gré, pa tudi cesarju, kar je cesarjevega, na podlagi samostojnih (autonomnih) dežel pa naj bi se vsi narodi avstrijski zbrali za obravnavo vzajemnih zadev v celokupnem avstrijskem državnem zboru, ki bi gotovo potem vso drugo podobo imel kakor jo ima sedanji nemški. — Kako in kaj bo dalje na Ogerskem? to je sedaj najvažniše vprašanje, na katero še nobeden gotovega odgovora ne vé.

Najnovejše novice pravijo, da ni misliti na to, da bi se deželni odbor udal v to, da bi poslal poslance v dunajski državni zbor.

Erdelija. Iz Braševa 24. julija. Danes nam je došla novica, da že te dni se bojo razpisale neposrednje volitve poslancov v dunajski državni zbor.

Rusija. S poljske granice 23. julija. Včeraj so v Varšavi obhajali po vseh cerkvah zadušnice za kneza A. Czartory-skega, ki je 22. julija v Parizu umerl. V stolni cerkvi je maševal nadškof Fialkovski v spomin rajnkega, kar je Varšavane s toliko hvaležnostjo navdalo, da, ko je škof sedel v kočijo, spregli so konje in ga peljali domú.

— Časnik „Neue Pr. Ztg.“ piše: „Ni res, da misli knez Gorkakov odpovedati se ministerstvu unanjih oprav, pa tudi to, da bi se bila ruska vlada zvezala z avstrijsko ali prusko ali da bi se bile zvezale vse tri skupaj o poljskih zadevah, je dosihmal še čisto prazna domišlija.“

Angleško. Iz Londona 20. julija. Danes so bili Košutovi ogerski bankovci na več vozovih v tukajšno banko pripeljani in očitno sožgani; ploše in kamni za izdelovanje teh bankovcov so bili že pred razbiti.

Turčija. Iz Baruta 10. julija. V Damasku so turški tolovaji nastop novega sultana Abdul-Aziza s silnim vriskom obhajali, ker pričakujejo, da bo pod njim spet turška grozovitost obveljala. Cele trume otrók, ko se je zvedilo, da je sultan Abdul-Medšid umerl, so derjale po mestu s krikom: „Umerl je pes in pijanec! Abdul-Aziz je naš glavar! Oj kako sladko bo, kristjane daviti, kako sladko!“ itd.

Amerika. Tudi pri nas imamo sedaj vojsko; kdo bi mislil, da pri nas, kjer je več dnarja kot vojakov, se bo vojska vnela. In vendar je taka. Južne države se hočejo od severnih odtergati; ta odcep se že kakih 10 let kuha. Iz Vašingtona se piše 6. t. m., da se bo armada kmali in sicer v 3 oddelkih, vsak po 10,000 mož, proti jugu pomikati začela. Zbor državnih poslancov je sklenil, naj se za vojsko nabere 500.000 vojakov, in je 500 milijonov dolarjev za vojsko odločil.

Kursi na Dunaji 29. julija.

5 % metaliki 68 fl. 5 kr.	Ažijo srebra 37 fl. 15 kr.
Narodno posojilo 80 fl. 80 kr.	Cekini 6 fl. 59 kr.